

Zoo zijn meestal in de herfst algemeen aan de onderzijde van de eikenbladeren de ronde, roodblozende gallen van *Dryophanta folii*, de bekende „inktappeltjes”. Iets zeldzamer komt een plattere hardere en iets kleinere gal op dezelfde plaats voor van *Dryoph. longiventris*, deze bezit nog verdikte banden over de galoppervlakte.

Beide leggen hun eieren in December, Januari, de laatste iets vroeger dan de folii; in de knoppen aan de voet van eikenstammen en wel in de zoogenaamde slapende knoppen, die gewoonlijk niet tot ontwikkeling komen, dan door kappen en door de steek van deze galwespen.

In Maart tot Mei toe ontstaan nu de beide gallen, beide even klein, ongeveer 2 à 3 m.M. en van dezelfde gedaante, de eene is echter bedekt met paarse haren en lijkt daardoor zwart, de andere heeft grijze haren. De eerste heet *Dryoph. Taschenbergi*, de laatste *Dr. similis*.

Misschien kan ik u met deze paar mededeelingen van dienst zijn.

Met beleefde groeten,

W. DOCTERS VAN LEEUWEN.

Zeergeachte Redactie!

In aflevering I van deel VIII zie ik op pagina 20, dat u in de meening verkeert, dat mijn boek „Onze Vlinders” compleet is.

Dit is helaas niet het geval en ik meen deze gelegenheid te mogen aangrijpen de oorzaken uiteen te zetten, in de verwachting, dat de intekenaren de redenen zullen billijken.

Mijn fout is geweest, dat ik het werk te ruim heb opgezet. Iedereen, die „Onze Vlinders” vergelijkt met Berge's Schmetterlingbuch, zal het groote verschil-tusschen beide zien. Had ik mij tot een eenvoudige vertaling bepaald, met opgave van vindplaatsen, dan zou het werk in een half jaar verschenen zijn.

Eerst het opzoeken van de literatuur, daarna bij elke soort het nalezen van alles wat aangehaald wordt, is uiterst tijdrovend. Er zijn avonden waarop ik slechts 2 soorten kan behandelen. Bovendien kostte het bewerken en beschrijven van de variëteiten volgens Tutt een schat van tijd.

Toen ik de Noctuiden af had en met de Geometriden begon, besloot ik dan ook, vooral om tijd te winnen, mij zooveel mogelijk te onthouden van het beschrijven van variëteiten. Ik besloot hier des te eerder toe op aandringeren van de uitgevers, die steeds in het belang van de intekenaren spoed blijven aanbevelen.

In dien tusschentijd verscheen de nieuwe catalogus van Staudinger en Rebel en is gebleken, dat deze de geheele systematiek in den vorigen catalogus opgebouwd, omverwerpt, maar — wat erger is — zonder de nieuwe volgorde of de indeeling der geslachten te motiveren. Voor de blijvende bruikbaarheid van het boek, achtte ik het — ook in overleg met Dr. J. Th. Oudemans te Amsterdam — het beste dien catalogus te volgen; maar nu kan ik uiterst langzaam voortgaan, want er komen wijzigingen in voor, die mij dikwijls noodzaken, alle door dien catalogus opgegeven literatuur na te lezen en menigmaal om de vlinders zelf uit Duitschland te ontbieden, wat telkens een oponthoud geeft van 14 dagen. Ik kan een voorbeeld daarvan aanhalen in *Larentia Siterata* Hufn en *Larentia Miata* L. Wat is n.l. het geval? Het bleek mij, dat bij de beschrijving, die de heer Snellen in zijn werk van *L. Miata* L. geeft op *L. Siterata* Hufn. van toepassing is. Ook de schrijvers door den heer Snellen bij eerstgenoemde soort aangehaald, vermeldt de catalogus thans bij de tweede. Eveneens zijn de afbeeldingen van Sepp zeer duidelijk *Siterata* en niet *Miata*. Er zat dus niets anders op dan de beide soorten van Staudinger en Bang Haas te Blasewitz bij Dresden te ontbieden, omdat ik tegenover een zoo nauwgezet en geleerd man als de heer Snellen zonder volkomen zekerheid door zelfaanschouwen geen nieuwe beschrijving der soorten zou willen opnemen.

Iets dergelijks heeft plaats met *Larentia Truncata* Hufn. en *Lar. Immanata* Haw. De heer Snellen heeft in het *Tijdschrift voor Entomologie* als zijn zeer besliste meening te kennen gegeven, dat de verschilpunten door Haworth opgenoemd absoluut niet standvastig zijn en dat het alleen in de kraam van een insectenhandelaar te pas kan komen er twee soorten van te maken. De korte omschrijving in den catalogus is geheel onvoldoende, zoodat het voor een goede beschrijving der soorten hoogst noodzakelijk was en materiaal en literatuur te ontbieden.

Bovendien wil de uitgever het werk niet grooter maken

dan 14 afleveringen, zoodat in de laatste alle Geometriden en het slot der Noctuiden komen. Hoe dik die aflevering zal worden, waag ik niet te gissen. Ik hoop, dat ik, als de analytische tabel van het genus *Tephroclystis* (vroeger *Eupithecia*) klaar is het werk beter zal vlotten.

Maar waar mijn eigen bezigheden voor mijn zaken zeer veel tijd in beslag nemen, is het uiterst moeilijk geregeld tijd tot werken te vinden. En ben ik er eenmaal uit, dan kost het soms eenige avonden eer ik weer goed op streek ben. Maar ik geloof stellig, dat vóór 1 Augustus aanstaande de copie van den text bij den uitgever zal zijn.

De tweede helft van de inleiding met de algemeene analytische tabellen, de alphabetische lijsten enz. volgen dan spoedig, zoodat in den loop van dit jaar het geheele werk in het bezit der intekenaren zal zijn.

Kollum.

TER HAAR.

Rotterdamsche Natuurhistorische Club.

Vergadering Dinsdag 31 Maart 1903, in de Diergaarde.

Nadat de vergadering door den voorzitter, den heer Haverhorst, is geopend, brengt de heer Lindemans ter tafel een doos met vlinders van Nieuw-Guinea, waaronder eenige zeer mooie soorten, zooals *Ornithoptera priamus* L. var. *pegasus* ♂ en ♀, *Papilio ulyssus* var. *antolycus*, etc.

Verder deelde hij eenige bijzonderheden mede over de zeer interessante familie der *Uranidae* Westro, waarvan 3 ex. bij genoemde zending waren, nl. *Nyctalemon patroclus* L. var. *achillaria* Guenée ♂ en ♀, benevens *Nyctalemon agathyrus* Kirsch ♀.

De heer Jansen vertoont een ex. van *Poa nemoralis*, aangetast door *Cecydomyia* Poae. Bij de stengels, waarop de galuitwassen zich hebben ontwikkeld, zijn de pluimen weinig vertakt, en de aartjes armbloemig. Verder de Nederlandsche soorten van het geslacht *Cynosurus*; nl. *C. cristatus* L., het bekende kamgras; — ook de viviparavorm hiervan — en *C. echinatus* L., die eenige malen uit Z. Europa hier is ingevoerd. Aan de zaden van dit laatste gras schreef men vroeger schadelijke eigenschappen toe, ten onrechte evenwel, zooals uit latere onderzoekingen bleek.

De heer Haverhorst bespreekt de vorming van den cocoon van *Saturnia pavonia* L., en vertoont een zonderling vormde levende pop van *Dicranura vinula* L., bij welke de sprieten en de vleugels gedeeltelijk los van den romp zijn gebleven.

De heer De Koning laat eenige levende *Hydra vulgaris* zien, die hij in grooten getale heeft aangetroffen in een poel aan de Mathenessorlaan.

De heer J. G. Zöllner geeft rond de volgende vlinders, door hem bij Hoek van Holland gevangen: 1. *Calligenia miniata* Forster, waarbij de zoo merkwaardige pop. 2. *Lithosia griseola* H. 3. *Lithosia complana* L. 4. Een zeer donker geteekende *Boarmia lichenaria* Hfn. In het naast den vlinder geplaatste stukje bekermos was de pop moeilijk te vinden, daar zij besloten is in een los spinsel, met kleine stukjes mos doorweven. 5. *Zonosoma porata* L., zeer sterk geteekend. Hiernaast een zwak geteekend ex. uit Gelderland van de zomergeneratie (het omgekeerde dus van den regel). 6. *Fidonia Clathrata* L. ♂ en ♀.

Na een korte inleiding over het geslacht *Salix* deelt de heer Wachter het volgende mede over *S. babylonica* L. De oude treurwilgen in Europa heeten alle af te stammen van één enkelen boom, geplant door den Engelschen dichter Pope. Hieruit kan verklaard worden, dat een 30-tal jaren geleden in Europa slechts ♀ ex. voorkwamen, zooals Oudemans in zijn flora zegt. In den laatsten tijd zijn echter uit Azië veel ex. ingevoerd, zoodat nu ook in Europa ♂ boomen bekend zijn. Wat ons land betreft, komt reeds in jaargang IV der *Lev. Nat.* op pag. 46 een berichtje voor uit Nijmegen, dat aldaar in het park ♂ ex. waren aangetroffen, waarvan sommige katjes een lengte hadden van bijna 1 d.M.

Spr. laat nu rondgaan eenige takjes, door den voorzitter hem ter hand gesteld (gevonden in de Diergaarde op 2 plaatsen), waarvan de katjes soms geheel ♀, soms ook geheel ♂ waren, terwijl bij de meeste de ♂ bloemen tusschen de ♀ zaten.

Behalve *S. babylonica* L. komen nog andere „treur”-wilgen voor, als: *S. americana pendula*, *S. sericea pendula*, *S. atrovirens pendula*, *S. nigra pendula*.

Voorts een paar merkwaardige afwijkingen van *Salix aurita* L. De eerste, waargenomen in 2, op verschillende

plaatsen staande boomen, had bij 1 schub en 1 nectarium telkens 2 geheel vrije vruchtbeginsels, soms waren de stelen hiervan alleen voor de helft vergroeid. De tweede afwijking (maar 1 boom) vertoonde eveneens 2 vruchtbeginsels bij 1 schub en 1 nectarium, maar hier waren de vruchtbeginsels steeds met elkaar vergroeid; meest geheel, soms voor de helft of slechts enkel aan de basis; terwijl het nectarium, dat in de meeste gevallen niet van dat van *S. aurita* verschilde, enkele malen uitgerand, 2 deelig of 2 spletig was.

De heer van Roon bespreekt het Cerambyciden geslacht *Glenea* Newman (*Sphenura* Castelnau) een zoowel morfologisch, als wat betreft de geografische verspreiding, scherp begrensde geslacht, dat uitsluitend eigen is aan Zuid-Azië en zoowel op de schiereilanden als in den O.-Indischen Archipel en op de Philippijnen voorkomt. Hij laat hierbij rondgaan een doosje, bevattende een 17-tal verschillende soorten, afkomstig van Sumatra, Java, W. Borneo, N. Guinee en British Bootan.

G. VAN ROON.
W. H. WACHTER, *Secr.*

A. E. C.

Op Zaterdag 21 Maart 1903 hield de A. E. C. hare 25ste bijeenkomst, onder voorzitterschap van Dr. J. Th. Oudemans, des avonds te 8 uur, in Zeemanshoop. Aanwezig 13 leden. De heer Jaspers is met kennisgeving afwezig.

De heer De Meijere demonstreert een zeldzaam dipteron, *Bibio clavipes* Mg., hem door den heer Snijder geschonken, die het dier te Overveen bemachtigde. Het is eene laat verschijnende soort, in tegenstelling met den regel, dat *Bibio's* voorjaarsvliegen zijn. Hierna vervolgt spreker zijne vroegere mededeelingen over larven van *Diptera* en *Hymenoptera*, welke min of meer verborgen op of in varens leven.

Op wijfjesvaren werden aangetroffen een viertal verschillende soorten, nl. twee *Diptera* en twee *Hymenoptera*; onder de laatste behoort de vroeger besproken, schuim voortbrengende larve, welke vermoedelijk bij *Blasticotoma filiceti* Kl. behoort.

Op adelaarsvaren werden 5 soorten larven van *Diptera* aangetroffen, waaronder 2 *Cecidomyia's*.

De heer Ruys vertoont een voorwerp van den doodshoofdvlieder, te Bussum gevonden en in den ruststand geprepareerd. Verder een practisch doodingsglas van Ortner (Weenen), alsmede naphthaline-ballen in glazen kommetjes van dezelfde firma, zeer geschikt om in de hoeken van insectenladen bevestigd te worden.

De heer Bouman deelt mede, dat bij hem van eene groote hoeveelheid poppen van *Biston hirtaria* Cl. slechts een deel na eenmalige overwintering verscheen, doch verder een tweeden winter over bleef liggen en thans uitkwamen.

De heer Polak bespreekt de cultuur van *Macrothylacia rubi* L. In het najaar van 1902 bezat hij een 100-tal volwassen rupsen. Toen einde November strenge vorst intrad, werden de dieren hieraan een paar dagen blootgesteld en daarna weder binnenskamers gebracht. De teelt liep verder vlot van stapel en de vlinders konden thans reeds vertoond worden. Het zijn er in het geheel 48, 18 mannetjes en 30 wijfjes, wat een buitengewoon gunstig cijfer is, als men in aanmerking neemt, dat bijna 50 stuks door sluipvliegen aangetast bleken te zijn. Van de verkregen vlinders varieerden de wijfjes aanzienlijk meer dan de mannetjes. De heer Polak deelt vervolgens mede, dat hij onlangs de onderzanding opdeed, dat sommige *Orthosia*-soorten al heel vroeg het ei verlaten; in Maart vond hij de eieren van *O. helvola* L. en *lota* Cl. reeds uitgekomen en de rupsjes geheel verdroogd. De eieren waren natuurlijk op eene koele plaats bewaard. Ten slotte laat dezelfde spreker eene groote, levende loopkeverlarve ter bezichtiging rondgaan, vermoedelijk de larve van *Carabus nemoralis* Müll.

De heer Roelofs vertoont bijzonder fraaie gallen van *Cecidomyia saliciperda* L. Duf., aan den Amsteldijk aangetroffen, alsmede hout, sterk door larven eener *Anobium*-soort geteisterd.

De heer Van Beek deelt mede, dat hij bij Amsterdam in vermolmd elzenhout de larven eener *Pyrochroa* aantrof; hij laat deze rondgaan, alsmede een der kevers, welke er zich onlangs uit ontwikkelden, zijnde *P. serraticornis* Sc., eene overigens vrij gewone soort. Dezelfde spreker vertoont een voorwerp van de var. *rufosemoratus* Letzn. van *Carabus granulatus* L., te Amsterdam gevonden. De type is aldaar gewoon, doch de genoemde var., die slechts op Texel veel

voorkomt, werd, behalve daar, alleen nog maar bij Arnhem en Zutphen aangetroffen.

De heer Snijder vond de rupsen van *Ourapteryx sambucaria* L. op zeer verschillende soorten van loofhout; enkele der genoemde dieren bracht hij in de eerste dagen van 1903 in de warmte, waarna zij flink begonnen te eten en te groeien, zoodat zij nu reeds volwassen zijn en één zelfs reeds ingesponnen is. Ter vergelijking worden ook rupsen vertoond, zooals die nu, in Maart, in de vrije natuur gevonden worden en welke nog niet halfvolwassen zijn.

De heer Mac Gillavry demonstreert aan eene groote, exotische boktor het muziekapparaat, door pro- en mesothorax gevormd.

De heer Leefmans vertoont graafweslarven van Bussum en eene zeldzame, vleugelooze vlieg, *Borborus pedestris* Mg., aan den Amstelveenschen weg gevangen.

De heer Oudemans stelt ter bezichtiging jonge rupsen van *Dendrolimus pini* L., onlangs uit de overwintering ontwaakt en afkomstig van eene moedervlinder, te Putten gevangen. Verder sigaren, sterk beschadigd door *Lasioderma serricorne* F., welke beschadiging in de tropen tot stand kwam.

Een zwammetje op de bladeren van *Anemone nemerosa*.

Komt gij op uwe voorjaarswandeling in zoo'n stukje zonnig bosch, geheel bezaaid met de tintelend-witte ster-gezigtjes der bosch-anemonen, kijk dan eens goed rond, terwijl gij bezig zijt er wat van te plukken, of gij er geen ontdekt, wier bladeren iets bizonders, iets abnormaals vertoonen. Mij dunkt dat het u al zeer spoedig zal gelukken.

Kijk daar tusschen dat groepje onder dien zwaren beuk, wat een vreemd, klein blad dat eene plantje heeft, en wat een langen steel, ver steekt het uit boven alle andere bladeren. Laten wij eens goed rondzien of wij er meer zoo zien. Ja, waarlijk een weinig verder staan nog veel meer van die langnekken. Het best is er maar wat van te plukken, om ze eens nauwkeurig te beschouwen, dan vinden wij misschien ook wel de oorzaak van dien vreemden groei.

Bij 't bezien der bladeren ontdekken wij al dadelijk, dat de onderzijde er van bezet is met zwartbruine kussentjes, welke gelijkmatig verspreid zijn, dikwijls samenvloeiend en ook wel op de bladsteel en nerven voorkomend. Deze kussentjes nu worden voortgebracht door een zwammetje, dat in de bladweefsels woekert, zonder deze echter te vernielen. Het behoort tot de roestzwammen en heet *Puccinia fusca*. De sporen van deze zwam zijn bijzonder fraai, maar zonder behulp van den mikro-koop niet waar te nemen. Zij zijn bruin van kleur, met wratjes bezet, in twee bijna gelijke helften verdeeld, en van een langen kleurloozen steel voorzien.

Bekijkt gij onder het planten verzamelen de bladeren en stengels van uwe gewassen nauwkeurig, dan zult gij zeker nog tal van andere roestzwammen ontdekken. Onder de voorjaarsplanten werden er o.a. reeds op *Adoxa moschatellina*, *Caltha palustris* en *Primula acaulis* gevonden.

CAR. E. DESTREE.

Nog wat Watercultuur.

Wat Mej. De Verwer in No. 11 meedeelt omtrent bovenstaand onderwerp noodzaakt mij 'n paar woorden nog in 't midden te brengen.

Allereerst zij opgemerkt, dat het de bedoeling van ons artikel in No. 8 van *De Levende Natuur* geenszins was eens uit te leggen „wat men onder watercultuur verstaat,” zooals Mej. V. schrijft. We meenden dat zulks na de artikelen van den heer Heimans in den 1en en den 2en jaargang niet meer noodig was. Trouwens de zaak zelf is eenvoudig genoeg. Watercultuur is cultuur in, of op met water; *voilà tout!* De rest vindt men in de aangehaalde jaargangen van *D. L. N.* Ik wilde alleen maar wijzen op enkele practische resultaten, zooals Mej. V. ook doet met de haver.

Thans (Febr. 1903) kan ik aan mijn opstel van Juni 1902

